

BEZOEKADRES

Koningskade 40
2596 AA Den Haag
070 351 97 51
Nederland

POSTADRES

Postbus 93218
2509 AE Den Haag
Nederland

Aan de leden waterschappen

datum	ons kenmerk	contactpersoon
29 november 2022	120702/EG	mr. W.J. Wensink
betreft	uw kenmerk	e-mail
Initiatiefwet geborgde zetels bij waterschappen	-	wwensink@uvw.nl
		doorkiesnummer
		070 - 351 98 61

Geachte leden,

Vandaag is in de Eerste Kamer het initiatiefwetsvoorstel van Tweede Kamerleden Bromet (GroenLinks) en De Groot (D66) aanvaard. Deze wet heeft belangrijke gevolgen voor het stelsel van geborgde zetels in waterschapsbesturen. In deze ledenbrief wordt op deze gevolgen nader ingegaan, waarbij ook stilgestaan wordt bij de consequenties voor de waterschapsverkiezingen van 15 maart 2023.

Uitkomst Kamerbehandeling

Het initiatiefwetsvoorstel (EK 35 608) is vandaag door middel van een hoofdelijke stemming met meerderheid van stemmen door de Eerste Kamer aanvaard. Eveneens werd een tweetal moties in stemming gebracht. De motie Van Dijk (SGP) kreeg geen meerderheid. Deze motie verzocht de initiatiefnemers via een zogeheten novelle het wetsvoorstel te wijzigen dat ook de categorie bedrijven twee geborgde zetels per waterschap krijgt. De motie Kluit (GroenLinks) kreeg wel een meerderheid. In deze motie wordt de regering verzocht om wanneer de wetswijziging niet voor 19 december 2022 gepubliceerd wordt in het Staatsblad het wetsvoorstel gefaseerd in werking te laten treden (zie hierna voor de consequenties hiervan voor de waterschapsverkiezingen van 15 maart 2023).

De plenaire behandeling van het initiatiefwetsvoorstel in de Eerste Kamer vond vorige week plaats, nadat de Raad van State op 9 november 2022 een voorlichtingsadvies (EK 35 608, F) had gegeven over het in de Tweede Kamer geamendeerde wetsvoorstel. De Tweede Kamer had op 31 mei 2022 al ingestemd met het wetsvoorstel.

Gevolgen voor stelsel van geborgde zetels

Met het aanvaarden van dit initiatiefwetsvoorstel blijven geborgde zetels in waterschapsbesturen bestaan. Wel worden drie belangrijke wijzigingen in het stelsel aangebracht. In de eerste plaats worden de geborgde zetels voor de categorie bedrijven in het waterschapsbestuur geschrapt. De geborgde zetels voor de categorieën ongebouwd en natuurterreinen blijven bestaan. In de tweede plaats wordt het aantal geborgde zetels teruggebracht: van zeven tot negen in de huidige situatie naar voortaan vier per waterschap. De categorie ongebouwd krijgt voortaan standaard twee zetels, evenals de categorie natuurterreinen. Daarmee

wordt de omvang van de algemene besturen in beginsel verkleind. De provincie bepaalt de exacte omvang (bandbreedte 18 tot 30 zetels) van het waterschapsbestuur. De rol van de provincie om via het waterschapsreglement het exacte aantal (bandbreedte zeven tot negen) geborgde zetels te bepalen, komt te vervallen. In de derde plaats komt de verplichte geborgde zetel in het dagelijks bestuur van het waterschap te vervallen. Door het vervallen van de betreffende bepaling in artikel 40, eerste lid, van de Waterschapswet hebben de twee resterende geborgde categorieën geen verplichte zetel meer in het dagelijks bestuur.

Inwerkingtreding

Door het aannemen van de genoemde motie Kluit treedt de wet mogelijk gefaseerd in werking. De minister van IenW heeft bij de parlementaire behandeling namelijk aangegeven dat de wetswijziging voor 19 december 2022 gepubliceerd moeten zijn in het Staatsblad om de nieuwe situatie te laten gelden voor de waterschapsverkiezingen van 15 maart 2023. De datum van 19 december 2022 hangt samen met het uiterste moment waarop nieuwe politieke groeperingen een zogenaamde aanduiding bij het centraal stembureau kunnen laten registreren. Mocht publicatie in het Staatsblad voor die datum niet meer gaat lukken dan treedt naar verwachting conform de motie Kluit alleen het onderdeel in werking waarmee wordt geschraapt dat ten minste één lid in het dagelijks bestuur een vertegenwoordiger is met een geborgde zetel (artikel 40, eerste lid, van de Waterschapswet / artikel I, onderdeel J, van het wetsvoorstel). Bij de coalitievorming na de waterschapsverkiezingen van 15 maart 2023 hoeft dan dus niet langer verplicht in het dagelijks bestuur een bestuurder met een geborgde zetel zitting te hebben. Dat mag natuurlijk nog wel.

Wijziging waterschapsreglementen

Daarnaast ligt er door het aanvaarden van het initiatiefwetsvoorstel huiswerk bij de provincies, die de waterschapsreglementen in overeenstemming moeten brengen met de gewijzigde bestuursamenstelling. De Unie heeft hierover contact met het IPO.

Wanneer de wetswijziging niet voor 19 december 2022 is gepubliceerd dan treedt, als aangegeven, naar verwachting alleen het onderdeel in werking waarmee de verplichte geborgde zetel in het dagelijks bestuur wordt geschraapt. De overige onderdelen van de wetswijziging zullen pas zijn beslag krijgen bij de waterschapsverkiezingen van 2027. De provincies hebben daarmee in principe vier jaar om de betreffende onderdelen in de waterschapsreglementen aan te passen.

Lukt het de Minister van IenW wel om voor die datum de wetswijziging te publiceren in het Staatsblad dan is het overgangsrecht (zie hierna) van belang. Voor de benodigde aanpassingen van de waterschapsreglementen resteert dan immers weinig tijd.

Overgangsrecht

In het wetsvoorstel is voorzien in overgangsrecht. Dit is opgenomen omdat de behandeling van het wetsvoorstel door de Eerste Kamer betrekkelijk kort voor de waterschapsverkiezingen van 15 maart 2023 plaatsvond en er met wijziging van een provinciaal waterschapsreglement de nodige tijd is gemoeid. Het wetsvoorstel kent met Artikel IIBa een voorziening voor het geval de provincies hier niet vóór 1 januari 2023 in slagen.

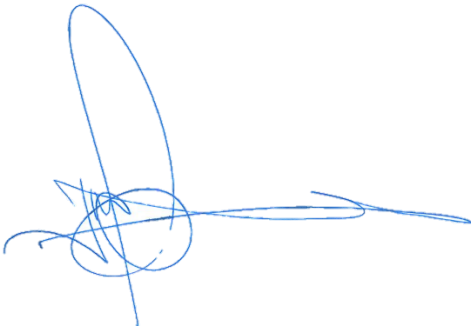
De overgangsrechtelijke voorziening houdt in dat het totaal aantal ingezetenenvertegenwoordigers bestaat uit het totaal aantal leden van het algemeen bestuur (dus inclusief het aantal zetels van de huidige drie geborgde categorieën) zoals dat luidde vóór 1 januari 2023, verminderd met vier zetels. Dat aantal geldt dan gedurende de hele zittingsperiode van vier jaren. Dit aantal wordt dan aangevuld met twee zetels voor elk van de categorieën ongebouwd en natuurterreinen. De categorie bedrijven heeft dan geen zetels meer in het waterschapsbestuur.

De overgangsrechtelijke bepaling is zacht gezegd nogal complex. Dit zal er de oorzaak van zijn dat de toelichting op het amendement, waarbij Artikel IIBa is ingevoegd, een iets andere 'rekensom' lijkt te suggereren. Volgens de toelichting zouden de zetels voor de categorie bedrijven niet moeten worden meegerekend bij het bepalen van het totaal aantal ingezetenenvertegenwoordigers en het totaal aantal leden van het waterschapsbestuur. Aangezien Artikel IIBa evenwel spreekt over "... het totaal aantal vertegenwoordigers, van de in artikel 12, tweede lid, **onderdelen a tot en met d**, van de Waterschapswet bedoelde categorieën ..." is de interpretatie van de Unie dat ook het huidige aantal zetels voor de categorie bedrijven moet worden meegerekend. Bij twijfel gaat de wet immers boven de toelichting.

De facto betekent dit voor elk waterschapsbestuur dat het aantal ingezetenenvertegenwoordigers toe zal nemen ten opzichte van de huidige situatie. Ter illustratie volgt ten slotte een concreet voorbeeld van het effect van de onderhavige overgangsrechtelijke bepaling: Het Waterschap Brabantse Delta kent nu een algemeen bestuur van 30 leden, waarvan 23 voor ingezetenen en 7 voor de drie geborgde categorieën. Het overgangsrecht leidt er toe dat in de nieuwe situatie de ingezetenen 30 min 4 zetels krijgen, dus 26. Hier komen dan 2 zetels voor het ongebouwd bij en 2 zetels voor natuurterreinen. Ook in de nieuwe situatie kent het algemeen bestuur van dit waterschap dus 30 leden.

Wij hopen u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben over de gevolgen van het aanvaarden van het initiatiefwetsvoorstel over de geborgde zetels in waterschapsbesturen. Wanneer er meer duidelijkheid ontstaat over publicatie van de wetswijziging in het Staatsblad zullen wij u uiteraard nader informeren.

Met vriendelijke groet,

Meindert Smallenbroek
Algemeen directeur